

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

COMUNICAT

din partea Ministerului Cultelor

În ziua de 24 ianuarie a.c., a avut loc la Ministerul Cultelor o întâlnire de lucru în problema reînființării Bisericii greco-catolice (unite), desființată în 1948.

La această întâlnire — desfășurată într-un spirit de înțelegere creștină și unitate românească — au participat domnii Gelu Voican-Voiculescu, viceprim-ministru al guvernului, și Nicolae Stoicescu, ministrul cultelor, precum și înalți Prea Sfinții: Antonie, Mitropolitul Ardealului, Nicolae, Mitropolitul Banatului și Alexandru Todea, mitropolitul (nerecunoscut încă) al Bisericii greco-catolice.

În urma discuțiilor, s-a hotărât ca lucrările să se desfășoare în mod pașnic, în următoarea ordine:

1. Biserica greco-catolică să ceară legalizarea de la organele în drept;

2. Pînă la obținerea legalizării, într-o lună sau două, preoții și credincioșii să se lămurească în

liniște și în duh creștin pentru care dintre cele două Biserici optează: rămân ortodocși — așa cum au fost moșii și strămoșii lor — sau devin greco-catolici (uniți);

3. În faza ultimă — după ce s-a stabilit măcar aproximativ numărul credincioșilor ortodocși și uniți — va avea loc repartizarea lăcașurilor de cult și a caselor parohiale, proporțional cu numărul de credincioși ortodocși sau uniți din fiecare parohie; repartizarea se va face de către o comisie mixtă, în prezența reprezentanților autorităților locale.

Rugăm pe preoți și credincioși să respecte această ordine firească, stabilită prin înțelegere între reprezentanții celor două Biserici. Cei care vor ocupa prin forță edificii de cult vor suporta rigorile legii.

Ministru,
Prof. NICOLAE STOICESCU

ORTODOXIA — linia de continuitate cu credința apostolică

Ortodoxia în Transilvania a fost credința moșilor și strămoșilor noștri din clipa în care ne-am alcătuit ca neam românesc din daci și din romani. Cu ea am străbătut veacurile. Cu ea ne-am păstrat ființa și limba, obiceiurile și tradițiile. Ea ne-a apărut de cei care, năvălind unii după alții, ar fi putut să ne înghită, să ne facă să dispărem de pe fața pămîntului.

Ortodoxia ne-a apărut pe noi și noi am apărut-o pe ea. Ne-am slujit reciproc și am dăinuit împreună. Ea ne-a ținut ca într-o familie în care fiecare poartă de grijă celuilalt.

Mama noastră, Ortodoxia, ne-a vegheat idealurile, răbdările și suferințele, și ne-a dat încredințarea că Domnul Dumnezeu părinților noștri ne iubește și nu ne părăsește.

Fără să urim pe nimeni, să ne iubim Ortodoxia. Cei ce sîntem ortodocși, botezați în aceeași credință, să fim ceea ce sîntem.

Mîntuitorul ne-a cerut întotdeauna tăria credinței. S-o arătăm. În pace, în bună înțelegere, în iubire, în respect reciproc, dar și cu sentimentul că ne aflăm pe cea mai pură linie de continuitate cu credința apostolică, aceea care ne dă certitudinea mîntuirii. Aceia în care au adormit și își dorm somnul de veci moșii și strămoșii noștri, și care ne-au lăsat-o ca pe un testament sfînt de comuniune cu ei și cu Dumnezeu.

Ortodoxia noastră cea din toate timpurile să ne ocrotească! Și noi s-o ocrotim! Domnului să ne rugăm!

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

150 de ani de la naștere

Evocarea lui TITU MAIORESCU

Altă aniversare a culturii românești înscrind-se în seria deschisă de Eminescu și Creangă, capii unei generații de aur, un sentiment de adîncă venerație ne cuprinde în chip firesc față de filosoful, esteticianul și criticul literar, cel ce și-a pus chezașia numelui și activității sale pe pergamentul de noblete intelectuală a neamului nostru. Apariția lui are acel caracter de spontaneitate și oarecum de mister original ce-l întîlnim și la I. H. Rădulescu, Gh. Asachi, Gh. Barițiu, B. P. Hasdeu, N. Iorga, V. Părvan, alături de care gîndul nostru se îndreaptă cu smerenia cu care treci pe lingă o troiță, la picioarele căreia ard, în tăria, citeva luminări...

Acum, la 150 de ani de la nașterea (Craiova, 15 februarie 1840) fiului unui dascăl transilvănean (Ioan Maiorescu, revoluționar și autor de scrieri istorice și lingvistice), înrudit după mamă cu Petru Maior și Timotei Cipariu, și al Mariei, sora lui Ioan Popazu, remarcabil orator, întemeietorul Gimnaziului român din Brașov și viitor episcop, acum, deci, cînd trăim o epocă binecuvîntată de efortescență literară, putem înțelege și mai limpede stăruitorul său rol de „viguros îndrumător critic și cultural”, cum îl numește astăzi N. Manolescu.

Dar care i-au fost condițiile sufletești alcătuitoare unei ființe lăuntrice ce a generat aceea superioară putere de a-și impune cu autoritate părerile și de a rămîne, în linii mari, mereu actual?

Ca și marii scriitori clasici, Titu Maiorescu, „nobil model pentru junimea studiosă”, cum îl considera G. Sion, a început prin a fi el însuși în ceea ce privește simțul artistic, ca și cugetarea filosofică, precum și prin neîntrecutul har al expresivității în scris și verbal; o expresivitate cursivă și lapidară, care i-a favorizat impresionanta oratorie ținută la tribună, la catedră, la bară (în Iași și București). Bunul său gust — e adevărat — era

(Continuare în pag. a 4-a)

Valeriu C. Neșțian

O PRIORITATE ABSOLUTĂ — ÎNTOARCEREA LA CATEHISM

Cunoașterea învățăturii de credință a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, așa cum a păstrat-o și a învățat-o Biserica noastră dreptmăritoare de-a lungul secolelor, a fost și rămîne pentru totdeauna una dintre îndatoririle principale ale adevăratului creștin. „Acesta este viața veșnică ca să Te cunoască pe Tine singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe care L-ai trimis” — ne învață Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan (XVII,3). Cunoașterea adevăratei credințe conduce în chip firesc la împlinirea voinței lui Dumnezeu cuprinsă în sfîntele porunci și, prin aceasta, la mîntuirea sufletelor, la fericirea vremelnică și veșnică a credincioșilor. Trimiterea la propovăduire a Sfîntilor Apostoli de către Mîntuitorul Iisus Hristos a fost însoțită de porunca de a învăța și a boteza toate neamurile, avînd pentru aceasta făgăduința de a fi cu ei și cu urmașii lor, prin asistența Duhului Sfînt, pînă la sfîrșitul veacurilor (Cf. Matei 28, 19).

Sfîntii Apostoli, și după ei Sfîntii Părinți și urmașii lor legitimi, episcopii și preoții, au împlinit această poruncă, îndeosebi în luptele cu numeroasele erezi care s-au ivit de-a lungul veacurilor. Ei ne-au lăsat acele neprețuite opere de învățătură creștină, de tîlcuri și omilii la textele Sfintei Scripturi, din care s-au inspirat mai tîrziu alcătuitoarii de Mărturisiri de credință, de cunoscutele Catehisme. Alcătuite după trebuințele credincioșilor, după puterea lor de înțelegere, catehismele au fost cărțile de capetenie ale îndoctrînării credincioșilor, pentru înzestrarea lor cu cunoștințele elementare din tezaurul credinței noastre dreptmăritoare.

Și în Biserica Ortodoxă Română, Catehismul, ca o carte de învățătură a dreptei credințe, a cunoscut o largă răs-

(Continuare în pag. a 4-a)

Prot. Dr. Gheorghe Lițiu

Adevăruri care nu se cunosc

Praznicul Crăciunului din anul mîntuirii 1989 ne-a adus tuturor nu numai „bucuria cea mare” a Nașterii Pruncului Sfînt în Betleemul Iudeii, ci și bucuria eliberării neamului românesc din „robia întinericului și a morții”. După cum Nașterea lui Hristos a deschis o pagină nouă în „istoria mîntuirii”, tot așa „ziua renașterii naționale” deschide o pagină nouă în istoria neamului nostru atît de mult încercat timp de o jumătate de veac. S-au deschis perspective noi și pentru lucrarea Bisericii strămoșești în mijlocul poporului român, care are nevoie, mai mult ca orînd de o redresare morală, de o reîntoarcere la Hristos și la adevăratele veșnice ale Evangheliei Sale. Dar acest lucru nu se poate face decît prin unitate, prin dragoste și prin frăție românească.

Schimbările din decembrie 1989 au dus și la anularea unui act, emis cu 41 de ani în urmă, prin care Biserica greco-catolică era scoasă în afara legii. Am văzut la T.V. episcopi romano-catolici maghiari, întruniți în sinod la Alba Iulia cu greco-catolici români, așa cum se întruneau în Austro-Ungaria de altădată! Ne-am fi așteptat la o întâlnire a episcopilor români de ambele rituri (ortodox și unit), și nu la o întâlnire a greco-catolicilor cu episcopi de alt neam și de rit latin! L-am văzut la T.V. și pe un episcop greco-catolic, pe care nu l-a recunoscut nici propria sa ierarhie, care declara că aparține unei Biserici care a trăit „în catacombe”! — Am aflat că și-a făcut studiile la Institutul teologic ortodox din București, care nu activează în catacombe! Și tim și aceea că foștii preoți uniți, care n-au revenit la ortodoxie în 1948, și-au desfășurat activitatea liber, în instituții de stat, neexpuși atîtor vexațiuni din partea autorităților comuniste, iar fiii lor n-au fost împiedicați la intrarea în școli și facultăți, așa cum se întîmpla cu preoții ortodocși, respectiv cu fiii acestora. Mai știm că preoții care au dorit să revină la Biserica strămoșească în 1948 au fost primiți cu dragoste și și-au continuat activitatea, iar lăcașurile lor de închinare au fost întreținute, împodobite cu picturi, iar în multe parohii unite s-au ridicat biserici noi.

Dar nu acesta este rostul rîndurilor de față, ci altul. Credincioșii noștri — și mă gîndesc numai la cei din mediul rural, ci și la intelectualii — nu cunosc o serie de aspecte legate de trecutul românilor transilvăneni, ci doar atît că Blajul a lucrat pentru reînnoirea națională și culturală a românilor transilvăneni. Recunoaștem acest lucru. Dar e bine să cunoaștem și felul în care a apărut Biserica greco-catolică sau unită, mai ales acum, cînd tot la T.V., la radio și în presa „liberă” se aud sau se citesc cuvinte de nemeritată osîndă la adresa Bisericii ortodoxe, a preoților ei și mai ales a ierarhiei sale.

O cercetare cît de superficială a istoriei Bisericii ortodoxe românești ne va convinge ușor că ea n-a fost altceva decît un lung martiriu. A suferit prigoane în perioada daco-romană din partea împăraților romani care considerau învățătura creștină ca „religio illicita”, ca și în perioada migrațiilor. În mileniul al doilea a cîmpirii teri-

toriilor intracarpate de regatul feudal maghiar, Biserica ortodoxă a fost expusă în perioada voievodatului (pînă în 1541), — prozelitismului catolic, patronat de papii și regii Ungariei; în perioada principatului (1541—1688) s-a desfășurat o acțiune prozelitistă calvină de o mare duritate, patronată de principii calvini maghiari din Alba Iulia. Rezultatul acestor acțiuni prozelitiste a fost catolicizarea, mai tîrziu calvinizarea foștilor cnezi români din veacurile XIII—XV, unii ctitori de biserici și mănăstiri, — și în final, maghiarizarea lor. Așa se face că românii transilvăneni n-au mai avut o clasă conducătoare, care a fost deznăționalizată treptat, prin mijlocirea altor confesiuni.

După trecerea Transilvaniei în stăpînire Habsburgilor catolici (1688), a început o acțiune de atragere a românilor la unirea cu Biserica Romei. Ea avea și un substrat politic, pentru că în perioada principatului, majoritatea comunităților care formau cele „trei națiuni recepte” au trecut la alte confesiuni: sașii la luteranism (în totalitate), ungurii și secuii (parțial) la calvinism și unitarianism. Dar, după 1688, într-un stat catolic, cum era al Habsburgilor, raportul de forțe trebuia schimbat în favoarea catolicismului. Așa se face că atenția cercurilor conducătoare din Viena — ajutate de iezuiții maghiari — se îndreaptă spre credincioșii ortodocși, care constituiau majoritatea locuitorilor țării. De o trecere a românilor la romano-catolicism nu putea fi vorba mai ales că preoții lor erau căsătoriți, ceea ce Biserica apuseană nu admitea, iar limba liturgică era cea română, pe cînd Biserica apuseană folosea pe atunci exclusiv limba latină. De aceea, s-a lucrat și în Transilvania pentru trecerea românilor la „uniație” sau „uniatism”, cum se făcuse și în cadrul altor Biserici ortodoxe (Ucraina, Siria, Țara Sfîntă), prin recunoașterea celor patru puncte dogmatice formulate de Sinodul de unire din Ferrara — Florența din 1438—1439 (care n-a avut însă urmări): primatul papal (papa este capul întregii creștinătăți), învățătura despre Filioque (Duhul Sfînt purcede de la Tatăl „și de la Fiul”, la care Biserica apuseană a renunțat astăzi), purgatoriul (loc cu-rățitor între rai și iad) și împărțirea cu azimă (pîine nedospită).

Există o „carte de mărturie” cu data de 7 octombrie 1698, semnată de 38 de preoți și proto-popi. Pe pagina întia era o declarație evazivă de unire, prin care preoții făgăduiau să fie ascultători față de papa. Textul de pe pagina a II-a, redactat în limba latină, era complet diferit de cel de pe pagina I-a, — precizîndu-se că preoții primesc întreaga învățătură a Bisericii catolice și în mod deosebit cele patru puncte florentine. Prin două adausuri ulterioare, preoții cereu însă păstrarea neschimbată a legii strămoșești: liturgia, posturile, calendarul ș.a.

În urma presiunilor iezuiților asupra mitropolitului Atanasie Anghel din Alba Iulia, acesta a semnat la Viena, la 7 aprilie 1701, o declarație de

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. Dr. Mircea Păcurariu

Românilor de pretutindeni

De vă-nălțați spre constelații
Cînd astrul cerului apune
De navigați pe-albastre spații
Ingenunchiați la rugăciune.
În gînd să vă cuprindeți frații.
V-așteptați Marea și Carpații.
Cînd înfloarește liliacul,
Cînd strigă-n tîlnice Albacul,
Cînd pluguriu șesu-l ard,
Să vă gîndiți c-aveți o Tară.
Veniți să vă-nîlțiți cu tații.
V-așteptați Vidra și Carpații.
De Paști la marea sărbătoare
Cu ouă roșii și cu soare
Îmbrobodită c-o năframă
V-așteptați zimbătoare-o mamă
Veniți — vă plîngeți răposaii.
V-așteptați Putna și Carpații.
Pădurile copilăriei
Văritul cuib al ciociriei
Ciobanii turmelor din munte
Cu-asinii Domnului în frunte
V-așteptați-n asfințit cu-argații
V-așteptați Crișul și Carpații.
Sub nukul casei lată-un cîine
V-așteptați să-l cînstiți cu pîine
Sub strașina de lingă tei

V-așteptați-un cuib de porumbel.
Veniți la nuntă cu fărtași
V-așteptați Oituz și Carpații.
Ori unde rădăciți în lume,
Dacă vi-e soarta cît de-amară
Am scos din ea toți împărații
V-așteptați doina și Carpații.
De-ați fi ori unde pe pămînt
Nu-i cer ca cerul nostru sfînt
De-ați fredona în ori ce grat
Tot Miorița-i dor din rai
Cuprindeți-vă-n ea toți frații
V-așteptați Vrancea și Carpații.
Și cînd vă arde-n suflet dorul
Să vă vedeți, din nou, poporul.
Veniți cînd vine Moș Ajun
C-așa e data la Crăciun
Să beți vin roșu cu cumnaii.
V-așteptați Timișul, Carpații.
Cînd vă trezesc din somn cocoșii
Veniți să vă vedeți strămoșii.
Vă-nîtmîpînă cu mic, cu mare,
Cu pîine albă și cu sare.
V-așteptați Dundrea slăvită
Și România dezrobită.

Pr. Traian Rusu-Șirianu

Fiule, să nu părăsești pe mama ta; cinstește-o în toate zilele vieții tale și să nu-i pricinuiiești amărăciuni! Adu-ți aminte, fiule, că ea a înfruntat multe primejdii pentru tine. (Tobit 4, 3—4)

